

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 11/2013 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om penningautomatunderstöd

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 6 mars 2013 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om penningautomatunderstöd (RP 11/2013 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Matti Pulkkinen, social- och hälsovårdsministeriet
- juris doktor Mikael Koillinen.

Dessutom har skriftliga utlåtanden lämnats av

- justitieministeriet
- professor Olli Mäenpää
- professor Tuomas Ojanen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om penningautomatunderstöd ändras. Syftet är att underlätta och förenkla ansökningsförfarandet och beslutssystemet för penningautomatunderstöd, att förbättra förutsättningarna för kontroll av hur understödet används och att förtydliga social- och hälsovårdsministeriets och Penningautomatföreningens ansvar i fråga om understödssystemet.

Lagen avses träda i kraft våren 2013. Lagen tillämpas på understöd som beviljas 2014 eller senare. På understöd som beviljats före den 1 januari 2014 tillämpas enligt förslaget de nya bestämmelserna i 9 §, som lindrar stödvillkoren för

understödstagaren, och 31 och 36 §, som gäller beslutsfattande.

I motiven till lagstiftningsordningen behandlas överföringen av befogenhet att utfärda förordning från statsrådet till social- och hälsovårdsministeriet. I motiven bedöms även den beslutanderätt som överförs från social- och hälsovårdsministeriet till Penningautomatföreningen med avseende på 124 § i grundlagen om överföring av förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter. Regeringen anser att lagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

124 § i grundlagen

Ändringarna i 36 § i lagförslaget innebär att den beslutanderätt som nu hör till social- och hälsovårdsministeriet överförs på Penningautomatföreningen i fråga om mindre och tekniska ändringar i understödsvillkoren och överföring av understöd till en annan stödberättigad sammanlutning. Det är inte fråga om betydande utövning av offentlig makt. Dessa uppgifter kan trots 124 § i grundlagen överföras på Penningautomatföreningen som redan nu har hand om offentliga förvaltningsuppgifter (se GrUU 23/2000 rd, s. 4—5).

Granskningsrätt

Enligt den första meningen i 22 § 1 mom. i den gällande lagen om penningautomatunderstöd har Penningautomatföreningen rätt att utföra sådana granskningar av understödstagarens ekonomi och verksamhet som är nödvändiga för utbetalningen av understöd och övervakningen av dess användning. Granskningsrätten kan enligt den nya andra meningen i lagförslaget även omfatta granskning av understödstagarens administration och andra verksamheter eller projekt än de som beviljas understöd. Enligt motiven till propositionen är det vid övervakningen av användningen av understöd i praktiken alltid nödvändigt att även utföra granskningar som inte direkt hänför sig till utbetalningen av och övervakningen av användningen av understödet i fråga. Den föreslagna preciseringen är i och för sig motiverad med tanke på verksamhetens karaktär. Utskottet har dock i samband med granskningar och inspektioner av företag betonat att lagstiftningen om granskningsbefogenheterna ska vara tillräckligt exakt och ge fullgoda garantier mot missbruk (se t.ex. GrUU 5/2013 rd, s. 3/II). Där-

för finns det anledning att påpeka att kravet i den första meningen om att granskningen ska vara nödvändig med tanke på utbetalningen av understöd och övervakningen av dess användning även gäller granskning av understödstagarens administration och andra verksamheter eller projekt än de som beviljas understöd. Om lagförslaget tolkas och tillämpas på detta sätt är det inte till denna del problematiskt med tanke på skyddet för privatlivet i 10 § 1 mom. i grundlagen.

Granskningsrätten begränsas i 23 § i den gällande lagen så att de utrymmen som omfattas av hemfriden står utanför granskningsrätten. Föreningen har inte heller befogenhet att använda tvångsmedel eller utöva annan betydande offentlig makt när den utför sin granskningsuppgift (se även GrUU 23/2000 rd, s. 5/I). Således är den gällande regleringen förenlig med både bestämmelserna om skyddet för hemfriden i 10 § i grundlagen och bestämmelserna om överföringen av förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter i 124 § i grundlagen.

I sin praxis på senare tid har utskottet pekat på att det i lagstiftningen om granskningar och inspektioner som har karaktären av tillsyn bör hänvisas till bestämmelserna om procedurer för inspektioner vid behandlingen av förvaltningsärenden i 39 § i förvaltningslagen (GrUU 5/2013 rd, s. 3/II, GrUU 32/2010 rd, s. 10—11, och GrUU 5/2010 rd, s. 3). Därför bör lagförslaget också i det här fallet kompletteras med en hänvisning till 39 § i förvaltningslagen (se 153 § 1 mom. i gruvlagen och 96 § 1 mom. i punktskattelagen).

Ställningstagande

Grundlagsutskottet anser

att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Helsingfors den 4 april 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Johannes Koskinen /sd
vordf. Outi Mäkelä /saml
medl. Sauli Ahvenjärvi /kd
Tuija Brax /gröna
Eeva-Johanna Eloranta /sd
Ilkka Kantola /sd
Pia Kauma /saml
Kimmo Kivelä /saf

Jukka Kopra /saml
Elisabeth Naucélér /sv
Tom Packalén /saf
Raimo Piirainen /sd
Vesa-Matti Saarakkala /saf
Tapani Tölle /cent
Anu Urpalainen /saml
ers. Kimmo Sasi /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Petri Helander.